

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักที่เก่าแก่และมีความสืบเนื่องโดยไม่ขาดสาย ภายได้สถาบันพระมหากษัตริย์ได้มีกรอบที่กำหนดในเชิงศีลธรรมจรรยาเป็นตัวกำกับบทบาทของพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นผู้ปกครอง ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชนทุกหมู่เหล่า หลักด้านศีลธรรมจรรยาที่กำหนดไว้ นับตั้งแต่เริ่มต้นที่พระมหากษัตริย์ทรงรับอัญเชิญหรือได้รับการเลือกตั้งขึ้นครองราชย์ กล่าวคือ เมื่อเข้าสู่พระราชพิธีบรมราชาภิเษก ได้แก่ หลักธรรมที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม และ จักรวรรดิวัตร

กรอบที่กำหนดบทบาททางด้านจริยธรรมให้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์นั้นพบว่า จักรวรรดิวัตร เป็นกรอบที่ครอบคลุมบทบาทและหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ที่กว้างขวางมากที่สุด คือมากกว่าหลักทศพิธราชธรรม ทั้งนี้เพราะการปกครองตามหลักจักรวรรดิวัตรนั้น คือการปกครองที่ยึดหลักธรรมาธิปไตย คือการปกครองที่มีธรรมเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ครอบคลุมถึงการคุ้มครองป้องกันแก่ชนทุกหมู่เหล่าในสังคม ป้องกันมิให้มีการกระทำอันไม่เป็นธรรมในพระราชอาณาเขต ปันทรัพย์ให้แก่ผู้ยากไร้ และปรึกษาสอบถามปัญหาเกี่ยวกับสมณพราหมณ์และผู้ประพฤติธรรม

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษา จักรวรรดิวัตรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยมุ่งประเด็นไปที่วัตรปฏิบัติของพระองค์ในฐานะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม ขณะเดียวกันก็มุ่งไปที่พระราชกรณียกิจของพระองค์ที่ทรงจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองที่ประกอบไปด้วยธรรมแก่ชนทุกหมู่เหล่า โดยเน้นความสำคัญไปที่พระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะคนผู้ยากไร้และด้อยโอกาส ซึ่งให้เห็นถึงการที่ทรงเป็น พระมหากษัตริย์ของประชาชน

ตลอดระยะ 50 ปีแห่งรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจอันหลากหลายเพื่อประชาชนทุกหมู่เหล่า ที่สำคัญก็คือพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนที่เป็นคนสามัญธรรมดา หากพิจารณาโดยอาศัยกรอบของจักรวรรดิวัตรจะพบว่าพระองค์ได้ทรงปฏิบัติตามกรอบดังกล่าวอย่างครบถ้วนในการช่วยเหลือพสกนิกร ทรงทำหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า สมกับพระราชปณิธานที่ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการไว้เมื่อแรกขึ้นครองราชย์ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”